

EGY MAGYAR TENGERFESTŐ NAPLÓJÁBÓL

Az Atlanti-óceánon volt, New-Foundland és Irland között. Háromnapos északnyugati vihar után egy anticiklon következtében hirtelen megfordult a szél és délkeletről jövő orkánt kaptunk.

Naplómban a következő följegyzés áll: Nov. 1. Időről-időre zivatar van; a tenger rendkívül nyugtalan és a hullámok szélesebbek, mint tegnap. A parancsnoki híd első emeletén kell maradnom, mivel a fedélzeten sehol sem található biztos hely; folytonosan előnti a víz; lassanként a tenger vadabbá válik, olyannak tűnik fel előttem, mint egy elhagyott alpesi táj hófedte hegycsúcsokkal és kékeszürke gleccsermezőkkel, de minden zúgó és mozgékony. Úgy látszik, mintha a hullámok még állandóan növekednének; óriási víziömegek zúdulnak el gyorsan és magasságukat 12—15 méterre becsülöm. Néha egyik hullám utóléri a másikat és ilyenkor kékeszöld vízfal emelkedik a magasba, vastag haragosan fodrozó habtaréjjal, legalább 5 méter függőleges vízfal, mely a következő pillanatban zúgó dörgéssel omlik le, maga körül mindent sistersgő habtengerre változtatva. A világoszürke levegő kísérteties fényt vet az acélszürke tengerre. A szél zúg az árbocok és kötelek közt, a tenger tompa bögésébe és bőmbőlésébe még egy panaszos sívítás vegyül bele, mint száz és száz kínjában jajgató macska síkítása; a fedélzeten lehetetlen még egy szót is megérteni és szinte lehetetlen a szél ellen bármily mozgást tenni.

Folytonosan csak még erősebben fúj a szél; szürke porfelhők szállanak fel a hullámhegyekről és néha egész hullámfejet ragad magával a szél és ködfelhőként vonzolja magával. Borzasztóan inog a hajó, és minden erőmet meg kell feszítenem, hogy ülvé maradhassak. Egy váratlanul heves mozgásnál azonban ülésemről festékdobozommal és palettámmal könyörtelenül a korlát-hoz repülök, és ámbár sikerül törött végtagok nélkül megmenekülöm szorongatott helyzetemből, tanulmányom fizette meg ennek az árát, amennyiben egy része letör-

lődött. Szerencsére összes felszerelésemet meg tudtam menteni, és csodák csodája, semmit sem fúj el a szél.

Miután kabátomat az összes festékfoltoktól megtisztítottam, ateliereembe megyek — az igazgatóság az orvos kajútját bocsátotta rendelkezésemre „atelier”-ként — és ott, amennyire lehet, „bekötözöm” invalidus tanulmányomat. Ezalatt azonban benn a szalonban a terített asztallal sem állt jobban a dolog, mint velem a fedélzeten, mert egy adott pillanatokban csörömpölő lármával gurult le minden az asztalról és a padlón tányérok, üvegek töredékeivel kés, villa és kanalak gurultak szereszét, amit a főpincér átkozódása és haragja kísért. Igazi felfordulás volt. De mi nevetünk rajta; tengeren ez már nem megy másképpen. Már leszállt az éj; a tenger félelmet keltő a lilászürke sötétségben, a minduntalan kísértetiesen felbukkanó fehér habfoltokkal. A fedélzeten minden tele van vízzel, habzó, sistersgő, forrongó vízzel, és amint a hajó az egyik oldalról a másikra dől, a víz örületes rohammal zúg ide és oda. A fedélzetközön a matrózok a matrózmesterrel nyugodtan végzik dolgukat, a nehéz homokládát, melyet a vízár helyéből kimozdított, meg kell költöztetni. Nagy fáradságot igényel ez ott az áradozó víz közepete. Látnom, amint elugranak a fedélzetet el-elbortó hullám elől. Olyanok az ő viharkabátjukban, mint víztől csöpögő kísértetek. Aztán látom, hogy a hajó orráról közeledik valaki, gyorsan körültekintve, szerencséjét lesve, hogy a 10—20 méteres távolságot futva tehesse meg, hogy biztonságban érje el a fedélzet közepét, mely még elég védett. Jaj neki, ha egy a fedélzeten átcsapó víziömegek hatalmába keríti! Derék legények!

De a legrosszabb még nem következett be. Ebéd után éppen ecseteimet mostam ki, — ami zárójelben mondvá, szintén egész akrobata-művészetet igényel, — és fölkeresem a kapitányt, hogy elbeszélgessek vele, amikor egy borzasztó víziömegek csap át a hajón, úgyhogy a hajó minden porciká-

GUIDO RENI KÖVETŐJE: KRISZTUS SZÜLETÉSE
Palazzo Falconieri, Róma

járban recseg, mindent törve és magával sodorva; az egész hajó fehér; fehér a habtól, mint egy zúgó hegyipatak. ... A kapitány a parancsnoki hídra siet; én meg lemegyek a főgépezéshez, ki mindig szolgálatkész és szíves volt velem. Aggódónak látszik és mikor újra egy vízradat borítja el a fedélzetet és a hajó recseg, mintha meg kellene hasadnia, remegés vonul át a főgépezés arcán. „Addig, ameddig a gép működik, — mondja — minden rendben van, de ...; aztán ne felejtse el, hogy lyukas az egyik kazán. Kijavítottuk ugyan, de most újra csepegni kezd!”

Értem most már aggodalmát és engemet is bizonytalan, nyugtalan érzés fog el. Megtörténhetik, hogy... és aztán?!

Gondolatokba mélyedve ülünk mindketten, midőn hirtelen megszólal a gépház csengője. A főnök elsápad, aztán ijedten ugrik a szócsohöz... Sietve nyúl a sapkája és olajtörülköje után: „Mendlik úr, le kell mennem; az első gépész elájult, — jelentik nekem — most magánkívül fekszik, nem tudom mi van vele?” — Az első tiszt, kit időközben értesítettek, odajön, hogy vele együtt menjen el. Egy aránylag nyugodt pillanatra várunk; kitérom a folyosó ajtaját a gépház felé; ők átrohannak rajta; a gépház ajtajánál látom őket, midőn egy rettenetes víztömeg lepi el a fedélzetet. A második gépésznek, ki szintén velük akar menni, nem nyílik már alkalmá arra, hogy a gépházat elérje; folyosónk ajtaja előtt a homokládához vágódik; imbolyogva jön be. Sietve csapom be az ajtót; lába megsérült ugyan, de szerencsére törésről szó sem volt. A szalomba ülök be, de nem bírom ott ki... Minden recseg és kinn bög az orkán a köteleken és sodronyokon keresztül, mintha az összes gonosz szellem kiszabadult volna. Hullám hullám után csap át a fedélzeten, a hajó mindenütt recseg, ropog, mintha egészen szétesnének. Ateliérembe megyek, hogy ott frjak vagy rajzolkak, hogy valamivel foglalkozzam. Nem sokáig tart ez, mert egyszerre megremeg az egész hajó: egy hatalmas hullámözön ment neki. Tompa zúgást hallunk, mint a mennydörgés, majd a mindent elborító, habzó árszilkotzó sisterségét... Rettenetes ez... Kéltást hallok lent; a lépcsőhöz sietek, de nem tudok a szalomba menni...; folyosó is, szalon is tele van habzó, kavargó

vízzel, mely a himbálódzásban ide-oda csöbög. Mindenütt könyveket, sapkákat, cipőket látok a szennyes árban... és a tulajdonosokat, kik szilkotzóva halásszák ki holmijukat. A legénységnek megparancsolják, hogy vedreikkel merítsék ki a vizet. A külső ajtókat — egy kivételével — beleteszelik. A hajóórség is a szalomba menekül... a két matróz viharapokájukban úgy áll ott, mint két régi római katona. Mindenki hallgat. A főgépezés visszatér, sápadtan, idegesen. Az első gépész csakhamar magához tért: egy hullám szellőztetőkéményt ragadott magával, a víz a tátongó nyílásokon át a gépházba hatolt és abban a pillanatban azt gondolta, hogy a hajó süllyed, és összeesett... Miután nagy nehezen elértem kajütömet és meggyőződtem, hogy nem hatolt oda a víz, újra felmegyek az első emeletre. Odajön a hajó egyetlen macskája, borzasztóan nyávogva, csuromvízesen, csontvázosányan. Jól szárazra dörzsolóm a szegény kis állatot, és beteszem a harmadik tiszt kajütjébe száradni.

Közben csak folytonosan rosszabbodik a helyzet. Halósan fáradt vagyok: fáradt és ideges. Visszamegyek a szalomba, hol a két matróz őrt áll mereven és mozdulatlanul, mint két szobor. A szalon egy sarkában, a dívánon ül a főgépezés, sápadtan, leverten és szemrehányó pillantást vet rám, mintha csak azt akarná mondani: most itt van, megkaptad a viharodat, amelyet annyira óhajtottál! Így ülünk csendben, hallgatagon, a szomorú világításban, mert a villany rosszul ég; nyilván nincs valami rendben a vezetékekben vagy a dinamóval; nem tudom. Egy óra felé annyira fáradtnak érzem magam, hogy kajütömbé megyek és aludni próbálok a fűlsíkítő láрма közepette.

Nov. 2. Még ébren vagyok, amikor a hajó egyszerre csak hatalmasan meginog, minden ízében remeg. Valami ugrándező dübörgést hallok közeledni az előfedélzetről, dörögve, mintha egy súlyosan megrakott teherkocsi gördülne a fedélzeten át... és aztán nekivágódik a kajütjeink oldalának, a parancsnoki hídnak...

A víz kajütöm kerek becsavart ablaka szélein préselődik be kajütömbé, melyet a foszforreszkáló víz egy pillanatra sápadtözölden világít meg. Kint gerendákat hallok recsegní,

nehéz tárgyakat lezuhanni... mintha föld-rengés rombolna szét egy házat. Hangos kiabálást hallok; hirtelen ijedségtől elfogva kiugrom ágyamból, csak nagy nehezen állva lábamon, mert a hajó 42 fokban hajlik ide-oda. Egy rontással kitárom aljátomat. A szomorúan megvilágított szalónban lejt arccokat látok, mindenben megfagódkodnak. Minden tele van vízzel; hangok jönnek felülről, valaki jelenti, hogy a parancsnoki híd eltűnt...

Egymásra nézünk... s ekkor e láрма és borzalom közepette egyszerre éles csengetyűszó hallatszik a főgépész kajútjából... Felugrik, támolyog... és aztán visszatér krétafehéren s mereven rám nézve így szól: „A gép felmondta a szolgálatot!” Ránézek, anélkül hogy mondani tudnék valamit. Ő rám ordít: „és Ön ily nyugodt; nem tudja, hogy talán el vagyunk veszve?”

Nem tudok neki feleletet adni és a szalon sarkában a dívánon fekvé maradok. A matrózok aggódva tekintenek egymásra. Az egyik azt sutogja: „most belefutadunk.” A másik csendesesen feleli: „csak az első korty... a másodikat már nem érzed”... Akkor nevémen szólítanak, onnan felülről... Felugrom és amilyen gyorsan csak lehet a hatalmas elhajlásoknál a síkos, nedves, csúszós padlón, felsietek. Az első tiszthez hívnak. Ott áll kajütje közepén, vértől sötétprosan. Le-

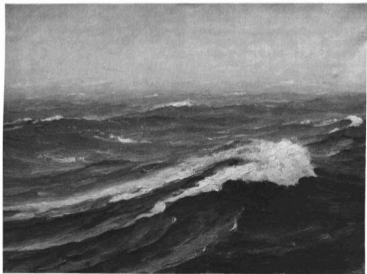
mossuk a vért és bekötözzük a tátongó sebet homlokán, mely csúnya, de szerencsére nem látszik életveszélyesnek. A víz tömeg a kormányházhoz vágta őt. A parancsnoki híd a hajó jobb oldalán eltűnt az árral; szerencse, hogy abban a pillanatban senki sem állt ott! De különböző szellőztetőkérményeket elragadt az ár és a nyílásokon át tódul be a víz a hajó belsejébe... Hallom, hogy össze-vissza kiabálnak... parancsokat hallok... A nyílásokat betömik deszkával, vászonnal, vaslemezekkel — és mindez ebben a rettenetes időben! Folytonos életveszélyben! — Űdv e derék embereknek, űdv ezeknek a hősöknek!... A gép már alig működik; minket elsodor az ár és hajónk ide-oda dobódik, mint egy labda... Pusztulás és borzalom képe... És mi minden pillanatban várjuk az „első korty vizet”, mely aztán mindennek véget vehet...

Két nappal rá, reggel, elült a vihar, a nap keresztülöt a felhőkön: mindenki újra vidám képet öltött, mintha mi sem történt volna. Senki sem gondolt többé a veszélyre, mindenki vígan beszélt róla, mintha a tengeren viharban mindig így kellene ennek lenni. Csak a főgépész panaszkodott, hogy rosszul aludt; hogy rémálmok gyötörték: álmában valaki minduntalan a festményeit mutogatta neki!

MENDLIK OSZKÁR

MENDLIK OSZKÁR: ŐSZI VIHAR AZ ATLANTI-ÓCEÁNON
Herceg Esterházy Pál tulajdona

MENDLIK OSZKÁR: KÖDÖS HANGULAT AZ ATLANTI-ÓCEÁNON
Budapesti székfőváros tulajdona